ANTIKAPITALIST

WWW.SOCIALISTER.SE NR 46 JAN/FEB 2012 10KR

Klasskampen ★ rond 2 ★

1% CHAMPION VS. 99% CHALLENGER

Romer – Europas glömda minoritet

Reportage om de 99 procentens revolt i USA

Egypten – ett år av revolution

Vänstern i kristider

Det mest intressanta med den nya filmen om överklasskämparnas drottning Margaret Thatcher är dess timing. Ironiskt att den lanseras just när allt fler ifrågasätter de senaste trettio årens politik; enorma klyftor, banker som löper amok och en offentlig sektor privatiserad av riskkapitalister. Thatchers ökända uttalande om att det inte finns något samhälle liksom den politiska doktrinen TINA - there is no alternative – verkar äntligen ha nått vägs ände.

DEN EKONOMISKA krisens utveckling liksom frågan om vem som ska betala priset för den kommer att vara i den politiska debattens stormöga även i år. I Europa, i USA, i Latinamerika och i Nordafrika. Det senaste inspelet i klasskampen på hemmaplan är EU:s finanspakt, som söker tvinga in länder i permanent nedskärningspolitik där budgetbalans står över allt annat, och där skattebetalarna får ta hela notan när bankerna inte kan betala sina skulder.

I GREKLAND ÄR DE mest hatade klasskrigarna den så kallade trojkan som består av den internationella valutafonden, den europeiska centralbanken och EU-kommissionen. De är kapitalets väktare och reser runt för att se till att nedskärningarna och lönesänkningarna fortsätter, och att inte demokratin sätter några käppar i hjulen. Men det mesta går inte enligt plan och Europas ledare fruktar nu både en fördjupad recession och att det växande motståndet sprider sig.

2011 RUNDADES AV med storstrejk i Italien och Belgien, och ännu en grekisk generalstrejk. Det nya året har inletts av enorma protester i Barcelona mot nedskärningar och i Grekland pågår en ny runda strejker mot sänkta löner och uppsägningar.

OECD:S RAPPORT *Divided We Stand* visar att ojämlikheten i industriländerna är den högsta den varit på 30 år, och att den fortsatt växa oavsett om det rått ekonomisk kris eller tillväxt. Den uppmanar regeringar att minska klyftorna för att förhindra social och politisk instabilitet. Den mer framsynta delen av överklassen inser alltså vart det barkar, och att det kan bli ett hot för hela systemet.

I DET PERSPEKTIVET är det välkommet att V, med en Jonas Sjöstedt med gott politiskt självförtroende, blåst liv i mitträngselns döda ideologiska debatt - och lyft att det faktiskt finns ekonomiska och politiska val. Detta kan stärka vänstern, åtminstone på kort sikt, och sätta en hälsosam press på socialdemokratin när deras väljare nu verkar börja fly till V istället för till SD, borgarna eller soffan. Men med det sagt så känns V mer parlamentariskt inriktade än någonsin.

ELLER SOM OLLE SVENNING summerade Vs kongress i Aftonbladet: ”Det gick inte att spåra ett uns av revolutionär kampanda eller antiparlamentarism när Vänsterpartiet nyligen höll kongress. Jag kan inte påminna mig en enda fråga där Jonas Sjöstedts åsikter inte skulle kunna rymmas inom socialdemokratin. Ett av Sjöstedts centrala uppdrag är att återupprätta den unikt framgångsrika socialdemokratiska välfärdsideologin. En strategi för att rädda socialdemokratiska idéer och väljare medan det socialdemokratiska partiet, alltmer historielöst, faller samman.”

ALLT HÄNGER PÅ nästa val och V ska visa sig regeringsdugliga. Radikala men realistiska. Och här nånstans börjar problemen och kompromisserna hopa sig.

För överklassen räcker det bra med ledarsidor och tankesmedjor men för arbetarklassen är kraften underifrån i facken, på arbetsplatsen och i de sociala rörelserna avgörande för att dess krav ska segra

HUR BÖR DÅ den utomparlamentariska vänstern förhålla sig till V? För det första, inse att många längtar efter och hoppas på en mer offensiv vänster i dessa allt tuffare kristider, och därför går med i V eller stödjer Sjöstedt. Och för det andra, att försöka skapa goda politiska relationer med dessa individer. Förr eller senare kommer det att uppstå en kritisk diskussion om parlamentarismens begränsningar och om behovet av fackliga protester och sociala rörelser för att exempelvis stoppa vinster i välfärden, och om att ett val om tre år och en Sjöstedt med en ministerpost inte kommer vara svaret på problemen. Men det är ingen idé att ställa sig vid sidan av och om tre år ropa vad var det vi sa, utan att redan nu försöka hitta forum för att föra en klasskamp mot högern, exempelvis om vinster i välfärden, och därmed sätta press på V att driva politik på gatan, och inte bara i nämnden.

MÅNGA AV DE som idag stödjer Vänsterpartiet förväntar sig mer än den realistiska politik som nu sänkt sossarna. Medieutspel och val kommer inte räcka för att argumentationen om klimatomställning, arbetstidsförkortning och vinster i välfärden ska få luft under vingarna. För överklassen räcker det bra med ledarsidor och tankesmedjor men för arbetarklassen är kraften underifrån i facken, på arbetsplatsen och i de sociala rörelserna avgörande för att dess krav ska segra. Efter decennier av nyliberalism och en kollapsad socialdemokrati finns det en stor publik för vänsteridéer.

DET BÄSTA ARGUMENTET för den revolutionära vänstern är att peka på Occupyrörelsen, Indignados och revolutionerna i Nordafrika för de visar vad som är möjligt, utan valmaskinerier och utan att låta sig begränsas av realpolitiken. Solidaritet med dessa rörelser och att inspireras och lära av dem är centralt för en vänster som vill ta tillbaka det som 30 år av nyliberalism stulit. ■

Demokrati – vår tids nyckelfråga

Demokrati har seglat upp som en av vår tids nyckelfrågor. Inledningsvis på grund av revolutionerna i Nordafrika där Ben Ali och Mubarak föll under massrörelsens tryck. Då tvingades politiker över hela västvärlden uttala sitt stöd för den nya unga egyptiska rörelsens krav på demokrati, samtidigt som de nedmonterar demokratin på hemmaplan.

KONTRASTEN HAR blivit synlig mellan ett Europa där den borgerliga demokratin undermineras av EU's kriskontrollanter, inte minst i Grekland, och ett Nordafrika där kraven på demokrati inte bara handlar om val utan också om kontrollen över de ekonomiska resurserna. När Indignados i Spanien och Occupyrörelsen i USA äntrade scenen ställde de saken på sin spets med slagordet vi är de 99 %. Hur demokratiskt kan ett samhälle vara där 99 procent har helt andra livsvillkor och intressen än den rikaste 1 procenten?

Demonstration i Rom mot de senaste nedskärningarna

I EUROPA LIDER DEN krishanterande eliten av ett fullständigt demokratiförakt, det enda väsentliga är att marknaden är stabil och nöjd. Utan någon större diskussion accepteras det nu att regeringarna i Italien och Grekland bytts ut. De kallas teknokratregeringar, vilket man får förmoda ska låta betryggande, men i själva verket pratar vi om ett slags nyliberala bankdiktaturer.

ITALIENS NYE premiärminister heter numera Mario Monti. Han är ekonom, internationell rådgivare till Goldman Sachs och Coca-Cola med rötter i EU-byråkratin och leder nu en regering bestående av affärsmän och bankirer. Denna ska driva igenom världsbankens ekonomiska krav, något de vet ingen vald politiker skulle överleva.

OCH SÅ FALLET Grekland. I november 2011, ger Greklands dåvarande premiärminister Papandreou sitt stöd för en folkomröstning om krispaketet. Två dagar senare tvingas han avgå. In kommer Lucas Papademos, en bankir som lett Greklands centralbank och suttit med i ledningen av den europeiska centralbanken.

I DAGARNA HAR Tyskland gått ett steg längre och lagt ett förslag där Grekland ska ge upp sin beslutanderätt över skatter och offentliga finanser till en europeisk budgetkommissionär på obestämd tid. Denna skulle kunna lägga in ett veto mot förslag från Greklands regering om förslagen inte anses följa långivarnas krav och ska ha överinseende över alla statliga utgifter. Man vill också tvinga på Grekland en permanent lagstiftning där statens inkomster först och främst ska gå till att betala skulder.

MEN HITTILLS HAR förhandlingarna varit stormiga och grekerna på gatorna har haft ett lärorikt år och laddar för ett nytt år av kamp. Gissar att 2012 blir ett konflikternas år. ■

Utan någon större diskussion accepteras det nu att regeringarna i Italien och Grekland bytts ut. De kallas teknokratregeringar, vilket man får förmoda ska låta betryggande, men i själva verket pratar vi om ett slags nyliberala bankdiktaturer.

GÅ MED I INTERNATIONELLA SOCIALISTER!

Att kämpa för ett annat samhälle, och mot kris och nedskärningar, kräver samarbete och organisering. Ensam är ingen socialist stark. *Internationella Socialister* är en förening baserad på Göteborgs universitet som anordnar möten, protester och filmvisningar. Vi producerar tidningen *Antikapitalist* 5 ggr per år. Vi är också aktiva i bredare rörelser, kring frågor som antifascism.

För att bli medlem:

Mejla oss dina kontaktuppgifter och betala in 100 kr

Prenumerera!

Mejla adressuppgifter. Betala 100 kr till konto (se bredvid), skriv prenumeration och namn i meddelanderutan. ■

Konto: Bankgironummer: 735-5589 **Mejl:** info@socialister.se

VAR VI STÅR

Vi anser att den globala kapitalismen till sin natur är brutal och omänsklig. Ett system baserat på konkurrens, exploatering och profitjakt leder till krig, fattigdom, svält och förtryck. Den grundläggande orsaken till detta är att välståndet kontrolleras av en liten minoritet trots att den produceras av det stora flertalet. Samtidigt som möjligheterna och resurserna är större än någonsin så ökar klasskillnaderna världen över. Kapitalismen bör avskaffas och ersättas av ett demokratiskt system baserat på människors behov och en bärkraftig utveckling för planeten.

Eliten vill inte ge ifrån sig makten. De visar ständigt att de är villiga att använda vapen och krig för att behålla den. En i grunden annorlunda utveckling förutsätter därför revolutioner som vänder upp och ner på världsordningen. Genom en revolution där majoriteten aktivt deltar i att störta kapitalet kan ett demokratiskt samhälle upprättas, baserat på människors behov. Det är nyckeln till en rättvis och fredlig värld.

Många grupper har ett intresse av att organisera sig och kämpa för förändringar. Arbetare har en särställning bland dessa eftersom de kan organisera sig för att ta kontroll över produktionen och ekonomin. Därför kan de lägga grunden för en verklig demokrati.

Vi är emot alla former av diskriminering. För att upprätthålla sin makt försöker eliten att splittra arbetarklassen. Därför präglas kapitalistiska samhällen av rasism, sexism och homofobi. Effektiv kamp kräver enhet och respekt för den andre. Vi är emot alla former av förtryck.

Kapitalismen är ett globalt system och socialismen måste vara internationell. Vi förkastar kapitalismens uppsplittring av folk på grund av deras nationalitet. Därför är vi för öppna gränser och mot all invandringskontroll, som alltid fungerar rasistiskt. Vi accepterar inte att kapitalistiska stater skall bestämma var människor befinner sig.

Vid början av detta århundradet blomstrade det upp nya stora rörelser mot kapitalism och krig. Vi ser oss som en del av dessa rörelser. Massrörelser består av många olika åsikter och nya idéer och framsteg förutsätter att vi kan ena våra krafter i aktioner och debattera med varandra. Endast i en aktiv uttåtriktad kamp i samarbete med andra kan vi praktisera och vinna framsteg för våra idéer. För att vinna en värld utan kapitalism behöver vi en organisation som kan samla upp idéer och erfarenheter, och handla utifrån dem.

Vi uppmanar alla som är eniga med det som står här att gå med i Internationella Socialister. Vi är baserade på Göteborgs universitet.

ANTIKAPITALIST - Tidsskrift för internationell socialism.
Utgiven av studentföreningen Internationella Socialister
Ansvarig utgivare: Patrik Vulkan
Redaktör: Åsa Hjalmers
Redaktion: Jasmine Geraghty, Martin Kehlmeier, Mattias Nylund, Patrik Vulkan, Carl Wilén
Tryck: Myran Grafiska, Varberg
Kontakt: info@socialister.se
Hemsida: socialister.se
Bankgironummer: 735-5589
ANTIKAPITALIST ges ut fem gånger per år

Tisdagar
INTERNATIONELLA SOCIALISTERS PLANERINGSMÖTE
Vi träffas de flesta tisdagar - se hemsidan **www.socialister.se**

Lördag 11 februari
UPPRORETS VINDAR: REVOLUTIONÄREN LEO TROTSKIJ
Vilken betydelse har hans idéer och politiska gärning för dagens politiska händelser? Med historikern Håkan Blomqvist.
Fika och bokbord. Välkomna!
Arr: Socialistiska Partiet, tidskriften Röda Rummet, Internationella Socialister, Avanti, Marxistarkiv och Ordfront
kl. 14.00 Annedalsgården, Carl Grimbergsgatan 52 i Annedal

Torsdag 8 mars
INTERNATIONELLA KVINNODAGEN
Demonstrationer och seminarier över hela landet

HÄNDER PÅ ABF:

Helgen 24-25 februari
KLASSRESA GENOM GÖTEBORG
Guide: Ove Sernhede, Catharina Thörn, Torun Österberg
Samling: Olof Palmes plats, Biograf Draken
Fredag 24 eller lördag 25 februari kl 12.00-16.00
Bussturen kostar 100 kronor. Pustervik Biljetter, tel 13 06 80

Tisdag 14 februari
KAMP ELLER KRAMP?
Feminismen i det liberala samhället
Kl 19.00 på Restaurang Trappan, Folkets Hus Järntorget

27 februari
FOLKETS SCEN: BEMANNINGSFÖRETAG – JA ELLER NEJ?
Kl.18.00 Folkteaterns foajé, Olof Palmes plats

28 februari
DE APATISKA – MAKT, MYTER OCH MANIPULATION
Kl.19.00 Gamlestadens bibliotek

Torsdag 1 mars
FRÅN BRIXTON TILL BACKA – UNGDOM, MARGINALITET OCH MOTSTÅND
Kl.18.00 i Folkets Hus Hammarkullen

Torsdag 15 mars
EKONOMI OCH MAKT – SÅ BOTAR VI MAKTLÖSHETSSJUKAN
kl 14.45 på Folkets Hus Hammarkullen

Onsdag den 14 mars
SEGRAR OCH NEDERLAG I DEN FACKLIGA KAMPEN
kl 19.00 i Brännö-salen, Folkets Hus Järntorget

Upprop lanserat på årsdagen av den egyptiska revolutionen

Petition in Solidarity with the Real Egyptian Revolution

One year ago brave activists in Egypt electrified the world. Sweeping into Tahrir Square in Cairo, and similar sites in other cities and towns, protesting outside government offices, and striking for living wages, workers' rights and against corrupt managers, they overturned a dictator and drove forward a process of mass democratic upheaval that has been dubbed "the Arab Spring." In the process, Egypt's revolution became an inspiration to millions around the world.

EVERY STEP OF THE way, millions of ordinary people struck blows for women's rights, independent unions, democracy and social justice. But every step they were also brutalized by a military apparatus intent on blocking real change. Even after the dictator, President Mubarak, was toppled, the Supreme Council of the Armed Forces (SCAF) has continued to rule via "state of emergency" law, while responding to the revolutionary process with arrests, torture, beatings, and killings. Since Mubarak's fall, as many as 14,000 people have been subjected to military tribunals and the beatings and torture associated with them. As a result, one year later, the revolution hangs in the balance.

IN RECENT MONTHS, attacks by SCAF on youth, women, and workers have become more ominous. Ongoing violence against women protesters has intensified. The army has been clearly linked to assaults on Coptic Christians, twenty-four of whom were murdered in October of last year. Then, in December, an alarming escalation in army attacks on peaceful protesters created more martyrs of the revolution. Meanwhile, youth activists associated with the April 6th Movement have been arrested and charged with insulting the army and trying to overthrow the state – merely for distributing anti-SCAF posters. Simultaneously, SCAF and the Ministry of the Interior launched a threatening smear campaign against activists of the socialist left, and sent soldiers to raid the offices of seventeen NGOs. In these and many other ways, SCAF has made clear that it does not intend to give up power.

BUT COURAGEOUS Egyptians are refusing to stand down in the face of these attacks. November and December saw huge popular mobilizations, teachers' strikes, an inspiring 10,000 strong women's march in Cairo, and a gathering of 50,000 in Tahrir Square to inaugurate the new year. These actions are a source of great hope for the future of Egypt's popular revolution.

AS WRITERS, trade unionists, organizers, scholars, and activists who have supported Egypt's democratic revolution we refuse to be silent in the face of these assaults, especially in light of the silence of our governments. We publicly condemn all attacks on freedom of speech, assembly, religion and association in Egypt. We call for the release of all political prisoners. We condemn the actions of foreign governments such as those of the US and Britain that hypocritically mouth support for the Egyptian revolution while supplying SCAF with arms and tear gas to crush protests. And we proclaim our solidarity with the democratic, trade union, women's, youth and socialist groups who insist that the Egyptian Revolution must continue on the road to genuine democracy and social justice. ■

We condemn the actions of foreign governments such as those of the US and Britain that hypocritically mouth support for the Egyptian revolution while supplying SCAF with arms and tear gas to crush protests. And we proclaim our solidarity with the democratic, trade union, women's, youth and socialist groups who insist that the Egyptian Revolution must continue on the road to genuine democracy and social justice.

Några av de som skrivit under är John Pilger, Noam Chomsky, Olivier Besancenot från NPA, akademikerna och aktivisterna Gilbert Achcar, David Harvey och Alex Callinicos samt United Auto Workers i Kalifornien.

http://egyptsolidaritycampaign.org/

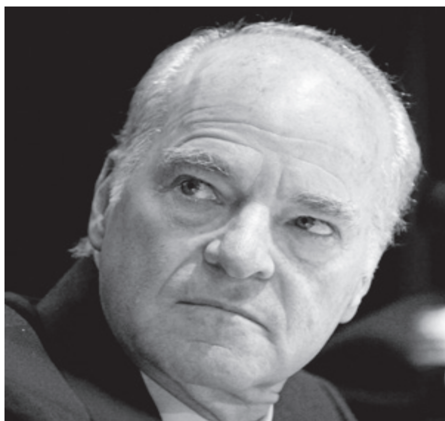
Vad tycker du? Skriv och rapportera, klaga, uppmuntra eller kommentera.
Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera inlägg. Skicka till: **info@socialister.se**

STOPPA PRIVATISERINGEN AV SJUKVÅRDEN!

THANASIS STAVRIDIS arbetar som läkare i Uppsala men känner igen tendenserna och argumenten om nedskärningar och privatiseringar från resten av Europa, inte minst i sitt hemland Grekland.

Henry R Kravis - mångmiljardären som styr Carema genom riskkapitalbolag

Caremaskandalen och skriverierna om förhållandena på Sveriges största privata vårdföretags olika boenden visar tydligt att riskkapitalbolagens vinstkrav ligger bakom vanvården. Rapporterna från personalen och anhöriga till brukare på Caremas olika hem är både slående i sin tydlighet och förskräckande. Berättelser om grova missförhållanden och förnedrande behandling avslöjar att denna situation inte är undantag utan regel inom den privata vården. Dessutom har personalbristen, stressiga arbetsförhållanden och nedskärningar förvärrat situationen för brukarna. Men grundproblemet är att kapitalet profiterar enormt på verksamheten. Alla riskkapitalbolag som Carema strävar efter högsta möjliga vinst genom att ta över verksamheter, omorganisera dem för vinstmaximering och sedan sälja dem vidare när värdet pressats upp. Den totala vinsten liksom de skattepengar bolagen tar emot hamnar sedan i skatteparadis.

DE ENORMA VINSTER som bolagen gör har väckt uppmärksamhet i media och flera journalister har nu börjat inse de bakomliggande orsakerna till vanvården. Under perioden 2005-2009 har vinsten för Carema och Ambea-gruppen (den nuvarande ägaren) stigit från 88 till 624 miljoner, d.v.s. en ökning med 390 procent (Dagens Nyheter). Men det är inte bara det. Carema och liknande företag tycks ha utvecklat en företagskultur som är förknippad med ett bonussystem för chefer som lyckas pressa budgetkonstnaderna och samtidigt öka arbetsbelastningen för de anställda. Med andra ord ren marknadspolitik inom sjukvården.

PROBLEMEN MED riskkapitalbolagen går inte att lösa med hårdare kontroll. Problemet är hela den politik som har som mål att privatisera sjukvården. Regeringen har satsat mycket på detta och genomfört stora nedskärningar inom den offentliga sektorn, i princip utan motstånd från oppositionen. Målet är att delar av verksamheter ska överföras till privata aktörer som ska 'samarbeta' med kommuner och landsting. Inom den offentliga vården brukar läkemedelsföretag erbjuda utrustning och ibland protokoll för några dyrbara behandlingar (kirurgiska ingrepp, transplantationer) och de avgör kostnaderna och får skattepengar för detta. Ett annat exempel är Byggkoncernen Skanska som valts ut att bygga det nya universitetssjukhuset Nya Karolinska Solna (NKS) i privatoffentlig samverkan. Konsortiet kommer ansvara för finansieringen, konstruktionen, byggandet samt driften och underhållet av det nya sjukhuset fram till 2040, enligt Skanska i Dagens Nyheter.

Problemen med riskkapitalbolagen går inte att lösa med hårdare kontroll.

DENNA PRIVATISERING innebär att patienterna får sämre vård och längre väntetider, personalen på vårdcentraler och större sjukhus utsätts för ökad stress och den yngre generationen som vill jobba inom sjukvården kommer få en sämre utbildning. Ett system med visstidare och timvikarier är redan etablerat på många arbetsplatser.

DENNA MODELL är inte något nytt. I flera länder inom EU har man försökt privatisera delar av sjukvården med katastrofala konsekvenser. Den senaste EU-konstitutionen tillåter läkemedelsjättarna att expandera och växa utan gränser, och alla regeringar följer denna politik. Ett stort nätverk av företagsledare, politiker och toppläkare styr läkemedelsindustrin. Resultatet är ett klassiskt exempel på kapitalismens irrationalitet; dyra mediciner och mer ojämlikhet i sjukvårdsystemet.

I STORBRITANNIEN har flera regeringar sedan Thatcher försökt att privatisera NHS (National Health Service) som varit förebild för alla länder tidigare. Resultatet har blivit att man får sämre och dyrare vård, de fattiga har begränsad tillgång till avancerad vård och anställningsotrygghet är ett utbrett problem. Fackföreningar och aktivister har ofta mobiliserat mot dessa planer.

MAN HAR OCKSÅ sett stora protester och manifestationer i Frankrike och Spanien där regeringar driver samma politik. I Grekland, som drabbas mest av den nuvarande ekonomiska krisen, går 60 % av sjukvårdskostnaderna till privata ägare och företag som inte betalar skatt, samtidigt som stora delar av befolkningen är exkluderade från avancerad vård. Enorma nedskärningar inom primärvården och utförsäkringen av arbetslösa och invandrare har redan skapat en ohållbar situation. Det grekiska läkarförbundet betonar att vanliga sjukdomar blossar upp igen till följd av massiva besparingar och personalbrist på olika sjukhus. De senaste månaderna har man bevittnat en massrörelse med strejker och demonstrationer inom sjukvården och motståndet kommer att eskaleras i framtiden.

DET TORDE STÅ KLART att det krävs mobilisering för att stoppa nedskärningar och privatiseringar av sjukvården i Sverige. Svaret borde vara att kämpa för att driva ut samtliga privatintressen ur den kommunala vården. Alla yrkeskategorier bör enas och ta makten över sin arbetssituation. Det räcker inte med att enskilda grupper säger upp sig i protest eller sätter press på politikerna utan det behövs politiskt initiativ underifrån. Det är dags att vårdarbetare tar saken i egna händer och startar en ny rörelse av kamp på arbetsplatserna i sjukvården. Det råder inga tvivel om att de kommer få stöd från vårdens brukare och anhöriga i denna kamp.■

DE 99 PROCENTENS REVOLT

Eric Fretz rapporterar från New York om hur Occupy-rörelsen lyckats förändra den politiska stämningen i USA.

”VI ÄR DE 99 %. Vi är de som vräks från våra hem. Vi tvingas välja mellan att handla mat eller betala hyran. Vi är de som nekas en kvalitativt bra sjukvård. Vi drabbas av miljöförstöringen. Vi får längre arbetspass för mindre lön och inga rättigheter, om vi ens har något jobb. Vi får inte någonting medan den sista 1 % får allt. Vi är 99 %.”

SÅ LYDER proklamationen på *wearethe99percents* hemsida.

OCCUPY WALL STREET (OWS) kom som en frisk fläkt i den röriga politiska diskursen i USA. Det elektrifierade

Fokus ligger inte bara på ekonomisk ojämlikhet, utan också på det enorma inflytande de rika och företagen har på den politiska processen. Hur ”demokratiskt” kan ett system som gynnar 1 % över 99 % vara?

många andra protester och gav även ny energi till långvariga strider på arbetsmarknaden. Genom att attackera Wall Street och lyfta slagordet ”99 % ” mot ”1 % “ har klasspolitik åter förts in i den politiska debatten.

SLAGORDET ”VI ÄR DE 99 % ” hörs nu på fackliga möten och dess popularitet har gjort det möjligt att utmana de idéer som sprids av högern som splittrar invandrade arbetare från amerikanskfödda, eller majoriteten av den icke-fackanslutna arbetskraften från den fackanslutna med förmenta ”Cadillac hälsoförsäkringar” och ”överdrivna förmåner”. Istället sitter vi i samma båt, där en extremt rik och liten andel av befolkningen vinner alla fördelar. Det innebär inte att rasism och andra högeridéer har försvunnit från arbetarklassen, eller att de flesta människor skulle nämna kapitalism som det huvudsakliga problemet, men den politiska debatten har förskjutits och för tillfället överskuggar Occupy-rörelsen totalt Tea Party-rörelsen.

OCH FOKUS LIGGER inte bara på ekonomisk ojämlikhet, utan också på det enorma inflytande de rika och företagen har på den politiska processen. Hur ”demokratiskt” kan ett system som gynnar 1 % över 99 % vara?

DET HAR BARA GÅTT några få månader sedan en demonstration motades bort från Wall Street och 150 människor slog läger i den närbelägna Zuccotti Park (som återigen kallas vid sitt ursprungliga namn, Liberty Plaza). Parken förvandlades till rörelsens levande nav, ofta fullpackad med över tusen personer dagtid. Där samlades en mängd arbetsgrupper, forum, ett bibliotek och ett gratiskök som utfodrade både demonstranter och hemlösa, och hundratals övernattare i alltmer vinterbonade tält.

TVÅ VECKOR IN bytte medierna inställning, från ”mörkläggning” till ”cirkus”, delvis drivna av episoder av polisvåld. Rörelsen spred sig när flera hundra ockupationer av varierande storlek etablerade sig i olika städer tvärs över USA.

OWS HAR MEDVETET aldrig enats om några skriftliga krav, även om diskussioner fortsätter både här i New York och i andra städer. Trots detta hörs och syns inofficiella krav i slagorden och på banderollerna och, framförallt, genom de allianser OWS har gjort.

OWS HAR GETT PUBLICITET åt och samarbetat med andra grupper i demonstrationer från Liberty Plaza som krävt universell hälsovård och en utökning av staten New Yorks ”miljonärsskatt” (en liten 2-procentig avgift guvernören

insisterar på ska upphöra vid årsskiftet). Vidare deltar OWS i protester i Harlem och Bedford Stuyvesant-kvarteren mot polisens ”stopp och visitation” eller sluter upp med de strejkande Teamsters-medlemmarna vid Sotheby’s som utsatts för en lockout, vilket i praktiken är att samtycka med kraven som ställs där, utan att de begränsar OWS.

Effekt

Rörelsen har haft effekt. Ett viktigt exempel är föregående månads folkomröstning i Ohio om den republikanska guvernörens förslag att ta bort kollektiva förhandlingsrättigheter från offentliganställda. Fackföreningarna lade ner stora resurser på att arbeta utåtriktat, inklusive med Occupy Cincinnati, i en enorm kampanj mot förslaget. Den förändrade politiska atmosfären kring Occupy-rörelsen hjälpte till att få valmanskåren på fötter och förslaget förlorade med en marginal på nästan 2 mot 1.

PÅ LIKNANDE SÄTT följdes protester i Washington DC mot Keystone XLs oljesandspipeline av att Obama-administrationen överraskande beslöt att skjuta upp godkännandet till 2013. Författaren Naomi Klein påpekade att ”Marken har förflyttats: jag tror inte att vi skulle ha vunnit utan Occupy Wall Street… Redan nu vinner vi segrar.”

MEN DET MEST komplicerade, och potentiellt omvälvande, inflytande Occupy-rörelsen haft är på arbetarrörelsen. Även om facken inte deltog i det ursprungliga uppropet för demonstrationen, eller i etableringen av ockupationen av Zuccotti Park, märkte de snart att rörelsen slagit an en ton. TWU, ett fack för arbetare inom kollektivtrafiken, satte bollen i rörelse när de stämde staden New York för att stoppa att sina bussförare skulle bli tvångskommenderade av polisen vid massarresteringar, och de uttalade sitt stöd för OWS.

Det mest komplicerade, och potentiellt omvälvande, inflytande Occupy-rörelsen haft är på arbetarrörelsen

EN SOLIDARITETSDEMONSTRATION för OWS den 5 oktober stöddes av en lång rad fackförbund, från både den privata och kommunala sektorn samt lokalavdelningar i New York. Istället för de vanliga delegationerna gick fackmedlemmar, antingen själva eller i små grupper, spridda över hela demonstrationen upprymda och imponerade av denna kreativa och militanta kamp. Från talarstolarna tävlade de fackliga ledarna om att låta mest radikal utan att faktiskt uppmana medlemmarna till handling. Bob Masters från Communication Workers of America fångade stämningen när han sa: ”Occupy Wall Street har fångat tidsandan. Det här är Madison [Wisconsin], det är Kairo, det är Tunisien”.

ETT ÅR TIDIGARE försökte fackföreningssammanslutningen AFL-CIO med alla medel samla 100 000 personer till ett massmöte i Washington under parollen ”En Nation” (notera skillnaden från ”99 % ”) för att kontra Tea Party-rörelsen inför mitterminsvalet föregående november. Dagen gick obemärkt förbi, men OWS är annorlunda. Ytterligare bevis för detta uppkom i Oakland, Kalifornien. Tidigt på morgonen den 25 oktober attackerade polisen Occupy Oaklands läger och sköt Irakveteranen Scott Olsen på nära håll med en tårgasbehållare så han fick föras till sjukhus med skallfrakturer. Nästa dag utlyste en generalförsamling bestående av 2000 deltagare en stadsomfattande generalstrejk en vecka framåt. De lyckades inte riktigt med det, men dagen såg enorma folksamlingar som svällde ytterligare av arbetare vars fack uppmanat dem att delta.

AKTIONER VAR schemalagda till lunch och efter arbetstid. Cirka 360 lärare (som har en strejkförbudsklausul i sina kontrakt) skippade jobbet och många butiker i centrum var stängda. Efter en folkmassa på flera tusen tågade i syfte att blockera den gigantiska hamnen i Oakland samt umgås med arbetarna,

beslutades det att det var för farligt för medlemmarna i ILWU-fackförbundet att tvingas vara strejkbrytare. Ingen på eftermiddagsskiftet kom in och landets fjärde största hamn stängdes ner. Traditionen av politiska strejkaktioner bland Oaklands hamnarbetare må vara ovanlig, men Oakland visar på möjligheterna hur relationen mellan Occupy och arbetare kan utvecklas.

MÅNGA AV OCKUPANTERNA är nyligen radikaliserade unga människor utan någon erfarenhet av fackförbund. De måste lära sig att skapa relationer med medlemsbasen, inte bara agera hejarklack åt fackförbundens ledare eller upprepa Oaklands krav på generalstrejk i sin egen stad oavsett omständigheter. Den ynkligt lilla skara socialister och militanta fackmedlemmar har en central roll att spela i detta arbete. Och på vissa platser, som i OWS speciella fackliga arbetsgrupp, finns 100 medlemmar som sysslar med just den typen av tålmodiga förberedelser.

Occupy på universiteten

Occupy-rörelsen växer även på universiteten. Fakulteter kring det hårt ansatta University of California-systemet har nyligen ockuperats eller varit platser för demonstrationer. Studenter och anställda arresterades vid ett försök att slå läger vid det historiska Sproul Plaza vid Berkeley, centrum för 1960-talets yttrandefrihetsrörelse.

OCCUPY BOSTON utökades nyligen med Occupy Harvard och ett litet läger vid Northeastern University. Amerikanska studentprotester har en tradition av att vara ockupationer. Att anordna teach-ins samt försöka hålla bibliotek och andra typer av serviceinrättningar öppna, är möjliga nästa steg på universiteten, istället för att automatiskt upprepa utomhusockupationerna inne i stadskärnorna.

OCCUPY-AKTIVISTER har även organiserat flera lyckade ockupationer för att rädda hus från bankernas utmätningar, ibland en kombination av stora skyddande läger framför husen och andra som sitter vid den utmätande banken. Andra grupper har stört utmätningsauktioner, eller flyttat familjer till tomma hem som redan ägs av bankerna.

LIKNANDE TAKTIKER var populära bland amerikanska kommunister under 1930-talets depression. Occupy-rörelsen har sammanfört stora grupper av människor som kan hjälpa till med den sortens aktiviteter, och de växande banden med de radikala boendegrupperna är ytterligare ett sätt att expandera rörelsen. Tidigt nästa år kommer media återigen börja fokusera all sin politiska uppmärksamhet på valet, vilket kan agera som en våt filt på andra politiska aktiviteter. Trycket att stödja den minst dåliga kandidaten kommer att bli en utmaning för rörelsen, som den måste förbereda sig för redan nu. Än så länge har Occupy-rörelsen lyckats hålla sig på ett hälsosamt avstånd från tvåpartisystemet. OWS har slagit hål på rådande konsensus från republikaner och demokrater att det inte finns något alternativ till åtstramningar genom att peka på den rikaste 1 procenten. Oavsett vad som händer med de faktiska ockupationerna har OWS satt frågan om klass på politikens första parkett och inspirerat människor runt om i Amerika med exempel på kreativa politiska aktioner och grundläggande solidaritet. Dessa människor kommer inte att försvinna. ■

• Översättning: **Helena Dübeck**

OWS har slagit hål på rådande konsensus från republikaner och demokrater att det inte finns något alternativ till åtstramningar genom att peka på den rikaste 1 procenten

Demonstranter i Oaklands hamn under generalstrejken i november

EGYPTEN – ETT ÅR AV REVOLUTION

Antikapitalist har intervjuat **Per Björklund**, som varit både aktivist och journalist i Egypten och som 2011 gav ut boken *Arvet efter Mubarak.*

Nu är det nästan exakt ett år sedan revolutionen inleddes, hur skulle du beskriva situationen i Egypten idag?

En revolutionär period är väldigt svår att beskriva då den nästan per definition innebär ständiga överraskningar, plötsligt utbrott av folkliga protester, och svåra motgångar varvat med segrar och framsteg. I Egypten är det mycket som ser dystert ut i dag, inte minst de mest reaktionära islamisternas frammarsch och militärens brutala våld.

Men de omfattande protesterna mot militärjuntan i november och december inger också hopp, eftersom de visar att de revolutionära och demokratiska krafterna inte kommer att ge upp sin kamp.

Kan du berätta lite om valet som gick av stapeln i november i Egypten. Hur representativt var det och vad kan man läsa ut av det?

Cirka hälften av de röstberättigade gick och röstade, vilket ger en fingervisning om hur representativt valet är. Det är visserligen mer än i t.ex. USA, men miljontals fattiga egyptier anser uppenbarligen att inget av de politiska partierna representerar dem. Att en stor majoritet av de som faktiskt deltog röstade på islamistiska partier visar samtidigt att folket vill se ett tydligt brott med den gamla regimen, och att de inte litar på de nybildade liberala partier som i många fall leds av rika affärsmän, t.ex. mångmiljardären Naguib Sawiris, och vars retorik är nästan identisk med Mubarak-regimens.

En revolutionär period innebär per definition ständiga överraskningar, plötsligt utbrott av folkliga protester, och svåra motgångar varvat med segrar och framsteg

Hur har den ekonomiska krisen utvecklat sig? Har protester och strejker kring ekonomiska frågor ökat?

Den ekonomiska krisen har fortsatt att drabba Egypten väldigt hårt, ett faktum som regimen nu försöker dölja genom att skylla alla ekonomiska problem på revolutionen. Men revolutionen har väckt förhoppningar om förbättringar för vanliga egyptier, och under hösten svepte en ny våg av strejker över landet. En viktig skillnad mot perioden före revolutionen är att de flesta strejker idag handlar om offensiva krav - löneökningar och avskedande av korrupta chefer och mer resurser till den gemensamma välfärden - snarare än att arbetare och tjänstemän reagerar på försämringar eller privatiseringar. Och istället för isolerade aktioner på enskilda arbetsplatser har strejkerna ofta omfattat en hel sektor, till exempel skolorna, sjukhusen, posten, sockerindustrin. Det visar att arbetarrörelsen blivit allt starkare - hundratals nya fackföreningar har bildats

det senaste året, och organiseringen fortsätter.

Mubaraks regim stod väst nära, vad har västvärlden att förlora och hur försöker man återta någon form av kontroll idag?

Egypten är extremt viktigt ur strategisk synvinkel, inte minst på grund av Suezkanalen. Men också för att det som händer här får återverkningar i hela regionen - var fjärde arab är egyptier. USA har gett ovillkorligt stöd till militärjuntan i Kairo trots alla övergrepp och massakrer, samtidigt som man försöker knyta kontakter till Muslimska brödraskapet i förhoppningen att de ska visa sig vara ”moderata” islamister, på samma sätt som AKP i Turkiet - d.v.s lojala mot väst och nyliberalismen. USA:s allierade i Gulfen har också öst in pengar i Egypten som går både till militären och till de mest reaktionära islamistiska grupperna.

Vad kommer att hända med Mubarak? Kommer han att offras?

Rättegången mot Mubarak tycks dra ut på tiden i det oändliga och många avfärdar den som ett skådespel för att distrahera folket. Jag tror att generalerna i SCAF skulle offra Mubarak utan att blinka för att rädda sitt eget skinn, men det är ett kort de väntar med att spela ut in i det längsta. Samtidigt är rättegången mot Mubarak ett problem för generalerna eftersom de själva varit djupt involverade i korruption, inte minst i samband med vapenaffärer, och fruktar att dras med i mästarens fall. Förmodligen håller USA också en beskyddande hand över Mubarak, eftersom det skulle sända ”fel signaler” till andra allierade tyranner om man lät honom fängslas på livstid eller rent av avrättas. De föredrar en bekväm pensionärstillvaro för honom i Saudiarabien, ihop med Ben Ali från Tunisien.

Vilken är brödraskapets ställning idag? Hur förhåller man sig till salafisterna? I vilken mening är dessa en kontrarevolutionär kraft?

Brödraskapet är en rörelse full av motsättningar. Deras främsta bas finns i den lägre medelklassen, men många av dess ledare är småkapitalister eller stora jordägare och deras ekonomiska politik skiljer sig inte från liberalernas. De har också visat sig ovilliga att utmana militären vilket fått många unga att lämna rörelsen och bilda nya partier det senaste året. Salafisternas stora framgångar i valet ska också ses som ett uttryck för misstro mot Brödraskapet bland många fattiga, som ser dem som intrigerande politiker som utnyttjar religionen i politiska syften. Islamisterna är en kontrarevolutionär kraft i den meningen att de knappast kommer att utmana militärens makt och om de känner sig hotade kommer de försöka slå ned på den fackliga rörelsen och vänstern med betydligt större effektivitet och brutalitet än militären kan. Figurer inom Brödraskapet men framförallt salafisterna har redan nu dragit igång en hatkampanj mot vänstern som utmålas som anarkister och ateister som vill förstöra Egypten.

Hur är läget för vänstern?

Läget för vänstern är svårt att bedöma eftersom den inte alltid gör så mycket väsen av sig. Den arbetar på marken: i fabrikerna, på universiteten och i bostadsområdena snarare än i medierna. Parlamentsvalet splittrade vänstern. Bland annat de Revolutionära socialisterna som tidigt manade till bojkott, medan några andra vänsterpartier ställde upp i en allians som kallades ”Revolutionen fortsätter”. I första omgången fick de över 300 000 röster, trots att de helt saknar resurser eller egna TV-kanaler som de islamistiska och liberala partierna, vilket visar att det finns ett starkt sug efter alternativ till sekularister och islamister. Problemet är att parlamentets verkliga inflytande är oklart och den nya regeringen kommer i praktiken vara underställd militärrådet när det gäller grundläggande frågor som utrikes- och säkerhetspolitik, på samma sätt som den var under Mubarak. De Revolutionära socialisterna har spelat en viktig roll i gatuprotester, strejker och inte minst i bildandet av nya fackföreningar, samtidigt som de varit konsekventa i sin kritik av militärjuntan och med sin valbojkott ifrågasatt valets legitimitet. Det har naturligtvis gjort dem till en måltavla för kontrarevolutionära krafter. Det är ironiskt eftersom många inom de revolutionära socialisterna var väldigt aktiva i försvaret av fängslade ledare och aktivister från Brödraskapet under Mubarak-regimen. Brödraskapet tvingades också snart tona ned sina attacker på de Revolutionära socialisterna, troligen för att de insåg att de bara skulle öka deras stöd. För salafisterna handlar attackerna mot vänstern troligen också om att man behöver en fiende att mobilisera sina anhängare mot; myten om en konspiration av ateister och kommunister som vill förstöra de muslimska länderna är central inom många fundamentalistiska grupper, en föreställning som de för övrigt delar med islamofober i väst.

I början av protesrörelsen verkade många av demonstranterna se åtminstone delar av militären som allierade. Vilket förhållande har de till protest och arbetarrörelsen?

Militärledningen och toppskikten inom officerskåren har handplockats för sin lojalitet mot Mubarak och USA, som betalar en fjärdedel av den egyptiska militärbudgeten. De har gjort allt för att kväsa de folkliga protesterna, både med brutalt våld mot demonstranter, hot om fängelse för strejkande arbetare och censur av medier. Det enda som håller tillbaka militären från att använda ännu mer våld är risken för myteri inom de egna leden. Många officerare har anslutit sig till demonstrationer mot militärrådet SCAF och andra vittnar om växande avsky mot fältmarskalk Tantawi, som är Egyptens de facto president idag. Militären har enligt rapporter betalat ut stora bonusar till alla sina officerare varje gång det varit protester, vilket visar att man fruktar ”sina egna”. Men omvärldens reaktioner kan också ha betydelse, och internationell solidaritet är därför väldigt viktigt för revolutionärerna i Egypten. ■

Problemet är att parlamentets verkliga inflytande är oklart och den nya regeringen kommer i praktiken vara underställd militärrådet när det gäller grundläggande frågor som utrikes- och säkerhetspolitik, på samma sätt som den var under Mubarak

VART ÄR SYRIEN PÅ VÄG?

I april 2011 inleddes den syriska revolutionen då tiotusentals tog till gatorna mot Assadregimen som i sin tur svarade rörelsen med hård repression. Trots det har protesterna fortsatt i snart ett år med flera tusen dödsoffer. Antikapitalist har pratat med **Simon Assaf**, journalist och socialist född i Libanon, om vilka aktörerna är och om den syriska revolutionens framtidsutsikter.

Den syriska revolutionen har nått ett dödläge. Å ena sidan har folkrörelsen vägrat låta sig drivas bort från gatorna och fått ökat stöd – något vi sett i de så kallade ”strejkerna för värdighet”. Dessa leds av de revolutionära kommittéerna (LCCY), som är revolutionens folkliga ledarskap. Det är också tydligt att rörelsen sprider sig eftersom regimen nu ligger i krig med arbetarklassförorterna i de största städerna Damaskus och Aleppo.

Å andra sidan har Assad fortfarande ett visst folkligt stöd, samt ett hårt grepp om säkerhetsapparaten. Han har lovat att krossa rörelsen samtidigt som han erbjuder obetydliga reformer för att appellera till de som ännu inte bestämt sig vem de stödjer eller oroar sig för ett sekteristiskt inbördeskrig.

DETTA DÖDLÄGE har skapat ett utrymme för andra krafter att utvecklas. Först har vi den Fria syriska armén (FSA). Denna består av avhoppade militärer, inklusive högt rankade officerare. Många skickades ursprungligen för att slå ner protesterna men valde att vända gevären till revolutionens försvar. FSA är involverade i ett uppror mot regimens trupper och har iscensatt några spektakulära attacker. Men de kan inte mäta sig med armén och blir snabbt övermannade i öppen strid. Därför glider de in och ut ur södra Turkiet, Irak, Jordanien och Libanon.

För det andra har vi det Syriska nationella rådet (SNC). Detta består av exilsyrier, historiska motståndare och rivaler till Baath-partiet. Bland dem finns många skurkar, men även personer som anses trovärdiga. Det är uppbyggt på samma sätt som det Libyska TCN och är under alla möjliga sorters påverkan. De ser som sin huvudsakliga uppgift att samla västerländskt och regionalt stöd för en flygförbudszon och utländskt militärt ingripande (men inte västerländska trupper). SNC:s inflytande och de intressen de representerar ifrågasätts av LCCY.

Alla tre krafter är en del av den revolutionära processen som rullas upp i Syrien.

PROTESTERNA sker huvudsakligen i tätorter och arbetarklassområden, bland studenter och delar av landsbygdsbefolkningen. Det jäser även i de palestinska lägren, men de som bor där har mycket att frukta.

När det gäller regimens försök att splittra rörelsen genom att skapa religiösa och etniska spänningar så är det en välbekant taktik, använd i Libanon 1976 för att krossa de folkliga rörelserna där och då. Assad-regimen har en politisk bas hos Alawisekten, men även supporters hos de flesta andra sekter och regioner.

Det sker sekteristiska attacker och mord, liksom hämndaktioner. Detta är en del i en strategi för att behålla stöd bland Alawisekten. Nu fruktar Alawiene regimens fall och sekteristisk hämnd. Det är en ”allt eller inget”-strategi från regimens sida. Men revolutionens slagord är fortfarande att ena folket – ”Det Syriska folket är Ett”. Det är en stark uppfattning bland majoriteten av syrierna och en kärnvärdering i revolutionen.

Den syriska revolutionen är inte förlorad och den befinner sig inte vid det avgörande ”Bengazi”-ögonblicket

NÄR DET GÄLLER frågan om västerländsk intervention dras revolutionen nu åt två håll. Först av rädslan för västerländsk intervention, man är med rätta djupt misstänksamma mot det. Å andra sidan möter de pansarvagnar, förtryck och död. Ropet på intervention är naturligt och förståeligt under dessa omständigheter. Men de ska inte missförstås som ”pro-västerländska”.

Den verkliga spelaren i Syrien är Turkiet, inte väst. Trots sitt medlemskap i NATO, i öst är Turkiets intressen Turkiets, inte Frankrikes eller Storbritanniens. Kom ihåg att Turkiet vägrade delta i Irakkriget och skramlar vapen mot Israel. Dess ekonomi är stark och man är en växande regional makt. Turkiets växande inflytande och ställning måste förstås i relation till USA:s minskande makt i regionen. Landet kommer ha nära allierade i postrevolutions-regeringarna i Tunisien och Egypten.

Qatar har uppmanat till att arabiska trupper bör träda in, men det är en fantasi. Qatar och Saudiarabien har pengarna, men inte trupperna, det har inte heller Jordanien, Libanon eller Irak. I de övriga länderna pågår det revolutioner (Egypten, Yemen, etc.)

DEN SYRISKA REVOLUTIONEN är inte förlorad och den befinner sig inte vid det avgörande ”Bengazi”-ögonblicket, där den libyska revolutionen hängde på en skör tråd. Shahens fall i Iran 1979 kom efter två år av blodiga gatuprotester, strejker och uppror. Iran 1979 är en bättre analogi för Syrien. Det är tydligt att den syriska regimen är väldigt svag, men det är inte över än. Revolutionen fortsätter växa och utvecklas.■

Under förra våren skedde en rad anti-romska demonstrationer för att ”försvara etniska ungrare” och strax därefter svepte paramilitära trupper in över flera ungerska byar med hundar och piskor. Den fascistiska ”rörelsen för ett bättre Ungern”, även känd som Jobbik, organiserade marscherna. Jobbik kom på tredje plats i det senaste nationella valet. En demonstration, i den ungerska byn Gyöngyöspata, drog 2,000 Jobbik-supporters, och över påsken fick 300 romer evakueras då man förväntade sig ännu en paramilitär attack.

Romer som demonstrerar i Bulgariens huvudstad Sofia

Antiromska demonstrationer skedde även i slutet av sommaren i norra Böhmen i Tjeckien, organiserade i första hand av det fascistiska Dělnická strana (Arbetarpartiet), men även tyska nynazister deltog. I den tjeckiska staden Varnsdorf lyckades falska påståenden, om att kriminaliteten ökat drastiskt sen romska familjer flyttat in i ett förfallet hus, övertala delar av lokalbefolkningen att delta i demonstrationerna. Slagord som ”zigenarna till gaskamrarna” skanderades och nynazisterna försökte storma huset. Polisens statistik visade att andelen brott ökat med endast 0,9 % de gångna fem åren.

I bulgariska städer skedde liknande demonstrationer efter en etnisk bulgar dödats av en minibuss som kördes av en rom i Katunitsa. Lokala romska hem och bilar sattes i brand. I huvudstaden, Sofia, tågade över tusen supporters av det bulgariska partiet Ataka (Attack), mot ”romsk terror och social parasitism” där många bar T-shirts med texten ”Jag vill inte bo i en zigenarstat.”

Sådan öppen rasism mot romer är inte begränsad till nazistiska organisationer, utan finns även i politikens mittfåra. Före valen 2009 beskrev den bulgariska premiärministern Boyko Borisov, romer, turkar och pensionärer i Bulgarien som ”dåligt mänskligt material”. Tills nyligen hade hans parti GERB endast sin politiska majoritet tack vare Atakas stöd, vilka förutom att attackera romer även är ansvariga för våldsdåd mot muslimer vid Banya Bashi moskén i Sofia. Tjeckisk statstelevision sänder öppet rasistiska valfilmer, inklusive en av det nationalistiska partiet där romer beskrivs som parasiter och där man kräver en ”slutgiltig lösning på zigenarfrågan”.

Det rasistiska arvet

Även om en del av den senaste tidens rasistiska attacker uppmärksammats i nyhetsrapporteringen är förföljelserna av romer inget nytt fenomen. Romer tros ha först kommit till Europa från norra Indien på 800-talet. De var bland annat lantarbetare, smeder, musiker och spåkvinnor. De antogs ofta, felaktigt, ha kommit från Egypten, så

EUROPAS GLÖMDA MINORITET

Europas romer möter idag en våg av rasistiska attacker. Men, argumenterar **Daniela Manske**, aktivist för mänskliga rättigheter, förtrycket av Europas största etniska minoritet är inte något nytt fenomen. När den ekonomiska krisen nu fördjupas är det än viktigare för socialister att bekämpa rasismen mot romer.

de mörkhyade romerna kallades för ”gypsy” – en förkortning av ”egyptier”. De välkomnades först, men inställningen blev snart alltmer fientlig i de stater som ville förlita sig på att dess bosatta medborgare betalade skatt, medan kyrkan ogillade spåkonstens kätteri och hantverksskråna såg de oberoende romerna som konkurrens.

Lagar som landsförvisade dem introducerades 1482 i det heliga romska imperiet, och andra länder följde strax därefter med lagar som hindrade romer från att bära typiska klädedräkter, tala sitt språk eller gifta sig över etniska gränser. I vissa delar av Europa reducerades de till en slavliknande status. Dessa lagar övergavs gradvis, även om romer och nomadiska folk fortsatte vara syndabockar i vissa länder. Detta var fallet i Tyskland, före nazisterna kom till makten 1933, men under Hitlers regim gjordes de medvetet till en måltavla som en underlägsen ras. De skickades till koncentrationsläger, utsattes för medicinska experiment och tvångssteriliserades. Uppskattningsvis mördades en halv miljon romer av nazisterna och deras medlöpare.

Protest vid Dale Farm i Storbritannien varifrån ett stort antal romer och resande tvingades bort av myndigheterna i höstas

Romernas lidande i Västeuropa tog inte slut med nazisternas nederlag. 2009 utsattes en grupp på tjugo rumänska romska familjer för återkommande attacker i sina hem i Belfast, flera av dem flydde därefter landet. Detta sammanstrålade med hatiska budskap mot romer via textmeddelanden eller internet från den fascistiska gruppen Combat 18.

De nästan 12 miljoner romerna är Europas största minoritet, men också den mest utsatta och diskriminerade. I nästan varje land är romer fattigare, har sämre hälsa, bor i sämre bostäder, har lägre läskunnighet och högre arbetslöshet än resten av befolkningen

2008, efter anklagelser om att en romsk kvinna skulle ha försökt kidnappa en italiensk bebis i Neapel, sattes romska skjul och bilar i brand och romer trakasserades och blev nedslagna. Detta är bara två exempel på mönstret över hela Europa. En undersökning av romers erfarenheter i sju EU-länder från 2009 fann att en av fem romer hade varit offer för rasistiska angrepp de senaste 12 månaderna.

Rasismen mot romer är inte begränsad till våldsamma attacker av huliganer på gatan eller i hemmen. De nästan 12 miljoner romerna är Europas största minoritet, men också den mest utsatta och diskriminerade. I nästan varje land är romer fattigare, har sämre hälsa, bor i sämre bostäder, har lägre läskunnighet och högre arbetslöshet än resten av befolkningen. I Central och Östeuropa är romers livslängd i genomsnitt tio år lägre än resten av befolkningens.

Amnesty International har dokumenterat hur miljoner romer bor i skjul i isolerade slumområden, där bristen på tillgång till avlopp, elektricitet eller rinnande vatten innebär en högre risk för infektionssjukdomar som tuberkulos och polio. Få har råd med sjukförsäkringar, och de har sällan tillgång till hälsovård. Sjukvårdspersonalens diskriminering kan inkludera segregerade “zigenarrum” inom mödravården, förnedrande behandling, utpressning på pengar eller att helt förvägras behandling, ibland med dödliga konsekvenser.

Över hela Östeuropa inleds den påtvingade segregationen ofta så tidigt som i förskoleåldern och fortsätter med separata klasser eller skolor, med undermålig utbildning. I Slovakien, där romer är mindre än 10 % av befolkningen, representerar de 85 % av de barn i speciella klasser för barn som har ett ”lätt förståndshandikapp”, även om majoriteten av romska barn inte har några sådana funktionsnedsättningar.

Utestängda

Antalet inskrivna romer i skolsystemet är få, delvis på grund av att elever upplevt rasism i utbildningssystemet och delvis eftersom man, oförmögen att finna boende man har råd med, lever i provisoriska läger i städernas utkanter utan skolor i närheten. Många romer kan inte heller få sociala bidrag, boende och förmåner på grund av deras osäkra rättsliga status eller för att de inte har alla nödvändiga dokument. Romska läger rensas regelbundet upp av myndigheterna, ofta utan en chans för de som bor där att rädda sina få egendomar innan bulldozern kommer in. Deras isolering på avlägsna platser, bristen på utbildning och utbredd rasism innebär att de flesta romer inte kan

finna regelbundet arbete. I vissa delar av Central och Östeuropa är arbetslösheten så hög som 90 %. 2005 hade 62 % av romer som intervjuades i fem europeiska länder upplevt rasism från arbetsgivaren - varav hälften fått höra att det var på grund av deras etniska tillhörighet. Detta är realiteten bakom vanliga påståenden som att ”romer vill inte arbeta, de vill inte lära sig”.

EU-kommittéer har ritat upp riktlinjer för att tackla marginaliseringen av minoritetsgrupper som romer, och bett regeringarna i EU göra mer. Men det är ofta regeringar och offentliga myndigheter i medlemsstaterna som är ansvariga för att romerna görs till syndabockar. I Italien, där romerna utgör 0,2 % av befolkningen, utfärdade Berlusconis regering 2008 dekretet ”Nomadkrisen” (”Nomad Emergency”) – där myndigheterna fick speciella maktbefogenheter för att möta ”säkerhetshot” från romer. På så vis kan romska grupper bli vräkta ostraffat utan någon rätt att överklaga. Termerna ”nomad” och ”Rom” används om vartannat i italiensk media och av politiker, trots att de allra flesta romer i Italien, liksom i resten av Europa – är bofasta. Den avsiktliga användningen av termen förstärker idén att romer är outsiders och främlingar i det italienska samhället.

I Milano fick myndigheterna nyligen €13 miljoner från regeringen för att “intervenera” i romska läger fram tills dess att staden ska stå som värd för Expo 2015. Pengar har också använts för att vräka romer från läger för att ge plats åt byggnadsprojekt med kopplingar till Expo. Berlusconi varnade under kommunalvalen 2011 att ”Milano inte får förvandlas till en muslimsk stad, en ‘zingaropoli’ full av romska läger”, ett budskap som fann sitt eko i valaffischer över hela staden. Attacker mot romer är en del av ett större mönster där europeiska politiker använder sig av rasistiska syndabockar för att rikta uppmärksamheten bort från nedskärningspolitiken. Den franske presidenten Nicolas Sarkozy och den tyske förbundskanslern Angela Merkel har tillsammans med David Cameron förkunnat mångkulturens misslyckande, och lagt skulden för detta på muslimerna.

Tillslagen mot romer var ett försök av Sarkozy att avleda uppmärksamheten i samband med växande protester och strejker mot planerade pensionsreformer

Men det har också funnits motstånd mot attackerna på romer. 2010 rättfärdigade Sarkozy avvisningen av romer på grund av deras “kriminalitet”. Men som svar tog runt 100,000 personer, inklusive romer, fackliga, studenter, och aktivistgrupper för boende och invandrare till gatan för att demonstrera mot den påtvingade repatrieringen och Sarkozys försök att koppla ihop invandring och brott. Protester skedde också i andra städer över Europa och utanför franska ambassader. Många argumenterade att tillslagen mot romer var ett försök av Sarkozy att avleda uppmärksamheten i samband med växande protester och strejker mot planerade pensionsreformer.

Opposition

I mars förra året höll tjeckiska antirasister och lokala romer en protest mot en planerad fascistisk demonstration i Nový Bydžov. Ridande poliser attackerade protesten, och rensade vägen för fascisternas tåg. Senare den kvällen attackerade en grupp på 20 fascister tre romer, varav en blev inlagd på sjukhus. Europa blir alltmer polariserat mellan arbetarklassens motstånd och den reaktionära rasismen. Masstrejker i Frankrike har hela tiden kontrollerat och hindrat Front Nationals avancemang, deras röster gick ned dramatiskt i valen 2009. Kampen i Grekland, generalstrejken i Italien och Portugal, och 30 november-strejken i Storbritannien visar på möjligheterna till ett annat Europa. Det har funnits tecken på motstånd i central och Östeuropa också, om än hittills i en mindre skala. 2009 tog 30,000 tjeckiska fackanslutna till gatorna i protester mot sänkta löner. Året därefter var det massiva protester bland anställda i Rumäniens offentliga sektor över löner och pensioner. I våras skakades Kroatiens regering av en massiv demokratirörelse som krävde dess avgång.

Dessa kamper visar på möjligheterna att rikta ilskan över nedskärningspolitiken mot krisens arkitekter istället för mot dess offer. Att utmana antiromsk rasism är centralt för alla som vill se en rörelse mot nedskärningarna som kan vinna. ■

I den ungerska byn Gyöngyöspata har romer tvingats leva under hot från den paramilitära gruppen på bilden, som har nära anknytningar till det fascistiska partiet Jobbik

Tidigare publicerad i Socialist Review januari 2012

HUR EXPLOATERAS ARBETARE?

Vi har bjudit in författaren och socialisten **John Molyneux** att förklara de viktigaste begreppen inom marxismen. I tidigare nummer har John gått igenom både kapitalism, revolution och socialism. Nu har turen kommit till hur arbetare exploateras.

För Marx skapas och formas både klasser och klasskamp av exploatering. Detta synsätt vänder upp och ner på hur klasser oftast diskuteras, nämligen att först fanns det klasser och därefter exploaterade den ena klassen sporadiskt den andra. Även när det gäller begreppet exploatering skiljer sig Marx definition på ett grundläggande sätt från den dominerande uppfattningen i vårt samhälle. I denna ses exploatering antingen som något som tillhör det förflutna – som till exempel barnarbete under den industriella revolutionen – eller som något som bara förekommer i undantagsfall och då praktiseras av ohederliga arbetsgivare som låter sina anställda arbeta för slavlöner. För Marx är emellertid exploatering normen, inte undantaget. Även ”goda” eller till och med ”generösa” arbetsgivare exploaterar sina arbetare (även om de ger dem bra löner). Exploatering ingår helt enkelt i lönearbetets villkor under kapitalismen.

”Det kan inte stämma”, skriker arbetsgivarna och deras supportrar. ”När vi anställer arbetare är det ett rättvist utbyte, lön mot arbete, och båda parter har ingått en frivillig överenskommelse. Arbetarna borde vara tacksamma för att vi ger dem arbete och om det inte passar så kan de väl arbeta någon annanstans”. Denna argumentation är falsk från början till slut. Kapitalisterna ”förser” oss inte med arbete och inte heller ”skapar” de arbetena. Arbete fanns innan kapitalismen uppstod och kommer att finnas efter kapitalismen försvunnit. Arbetstillfällen, alltså sådant som måste utföras, har sitt ursprung i mänskliga behov. Det finns sex miljarder människor som alla behöver mat, kläder, bostäder, utbildning och så vidare, så det finns utan vidare arbetsuppgifter för jordens alla sex miljarder invånare.

Foxconn i Kina

För Marx är emellertid exploatering normen, inte undantaget. Även ”goda” eller till och med ”generösa” arbetsgivare exploaterar sina arbetare

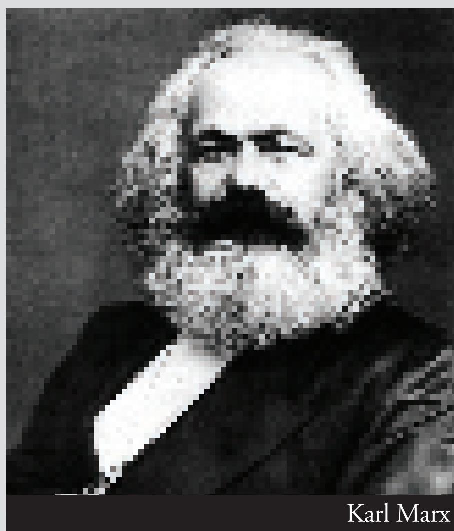
EFTERSOM KAPITALISTERNA äger och kontrollerar produktionsmedlen har vanligt folk inget annat val än att arbeta för dem. Kapitalisterna anställer naturligtvis inte folk av pur välvilja eller samhällelig pliktkänsla utan för att håva in profiter, det vill säga öka värdet av sitt kapital. Men hur skapas denna vinst? Varifrån kommer den? Uppenbarligen genom att kapitalisterna inte betalar arbetarna tillräckligt. Men hur kan kapitalisterna lyckas med denna solklara rånkupp? Den pågår ju dag efter dag, år efter år och varför förefaller denna rånkupp ändå rättvis och fri från egenintresse?

Det är Marx största intellektuella bedrift att han lyckades besvara alla dessa frågor och dessutom lyckades

Karl Marx

Adobe i Silicon Valley

visa att bakom den ”rättvisa” fasaden ligger en systematisk utsugning av obetalt arbete från de anställda, Det vill säga att kapitalisten tar en del av det värde som arbetarna skapar. Marx utgångspunkt är att arbetarna under kapitalismen säljer sin arbetsförmåga, sin arbetskraft, som vilken vara som helst på en marknad. Varans värde[1] bestäms, enligt Marx, av den mängd samhälleligt arbete som finns nedlagt i varan.

En brödlimpa kostar en dollar medan en skjorta kostar tjugo dollar och en bil 10 000 dollar (med nuvarande teknologi). Anledningen till prisskillnaden är att det går åt betydligt fler arbetstimmar för att tillverka en bil jämfört med en skjorta eller en brödlimpa.

FÖGA ÖVERRASKANDE förnekar borgerliga ekonomer denna teori om arbetets värde men alla kapitalister känner i praktiken till den, även om bara på ett intuitivt plan. Den kapitalist som konsekvent säljer sina varor till ett pris som ligger under varornas värde blir inte långvarig – han skulle hela tiden gå med förlust och snart tvingas lägga ner. Men om en kapitalist försöker sälja sin produkt till ett pris som ligger över dess värde, kommer förr eller senare en konkurrent att sälja samma vara billigare och kapitalisten som försöker ta ut ett överpris går i konkurs. Konkurrensen tvingar alltså kapitalisterna att sälja sina varor till priser som ligger ganska nära varans värde, mätt i arbetstid.

Om man tillämpar detta på varan ”arbetskraft” så följer att värdet på arbetskraften – alltså lönen – bestäms av den mängd samhälleligt arbete som krävs för att producera arbetskraften, det vill säga uppfostra, mätta, klä och utbilda arbetaren så att hon/han kan arbeta.

MEN VARAN ARBETSKRAFT skiljer sig från alla andra varor på en viktig punkt: varan arbetskraft är skapande, det vill säga arbetskraften kan skapa mer värde än vad den själv kostar. Skillnaden, mervärdet, som Marx kallar det, hamnar i kapitalisternas fickor och är ytterst det som ger kapitalisten hans profit.

MARX' TEORI om mervärdet är oerhört betydelsefull och avslöjar det egenintresse och den ideologi som styr kapitalisternas syn på lönearbetet. Den gör det också möjligt att göra en vetenskaplig analys av den kapitalistiska ekonomins ”rörelselagar”. En sådan analys visar dessutom att det kapitalistiska produktionssättet bär på en inneboende, olöslig intressekonflikt. En allt längre arbetsdag innebär fler obetalda arbetstimmar och mer profit till kapitalisten. Och tvärtom, en kortare arbetsdag innebär färre timmar av obetalt arbete och mindre profit till kapitalisten. Ju lägre lön, desto mer profit. Ju högre lön, desto mindre profit. Löner och profiter står i ett omvänt proportionellt förhållande till varandra. Kapitalets profit stiger alltså i samma grad som arbetarnas löner faller och vice versa. Därav följer att kapitalisternas och lönearbetarnas intressen är diametralt motsatta (läs mer i Karl Marx verk ”Lönearbete och kapital”).

Marx' teori om mervärdet visar att det kapitalistiska produktionssättet bär på en inneboende, olöslig intressekonflikt.

Så här: en anställd som arbetar åtta timmar om dagen använder bara fem timmar till att producera ”sitt eget värde”, resten - tre timmar om dagen – arbetar hon/han gratis åt sin arbetsgivare.

Obetalt arbete – exploatering – är därför ständigt närvarande under kapitalismen, idag i lika hög grad som under slaveriet, feodalismen och den industriella revolutionens början.

Marx teori om den utbredda och ständiga exploateringen underbygger således hans teori om klasser och klasskamp. ■

Översättning: **Ann Olsson-Gislow**

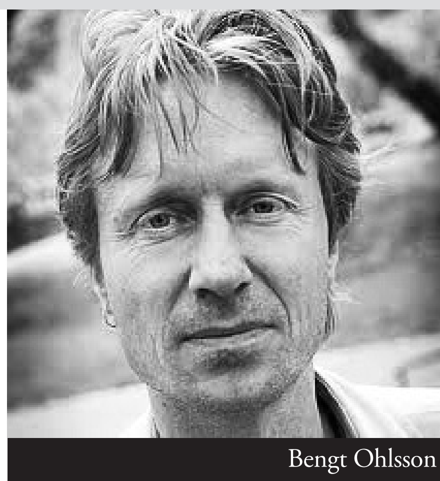
1 En varas värde är inte detsamma som dess pris men värdet på en vara är den mittpunkt runt vilken varans pris svänger upp och ner.

KULTURHÖGERN

Den mycket kloka marxisten och psykologen Erich Fromm frågade sig vilken typ av karaktär som kapitalismen behöver för att den ska fungera smidigt. Svaret fann han i den individ som kan samarbeta i stora grupper, som konsumerar ständigt mer, vars smak kan standardiseras och som är lätt att påverka och förutsäga.

SÅ NÄR FÖRFATTAREN Bengt Ohlsson sätter fingret i vädret och kollar vartåt vinden blåser så är det inte motvinden han letar efter. Nu har Ohlsson fått åtskilligt svar på tal men ni får ursäkta att jag inte kan låta bli att dra mitt strå till stacken, förutsägbar som denna marxistiska krönikör nu är. Bengt Ohlsson har som ni säkert redan vet producerat tre av de på argument tommaste sidorna i DN: s historia. På det hela taget gick hans gnäll ut på att Ohlsson är höger, verkar skämmas lite för det och därför projicerar det faktum att han saknar argument för sin politiska hållning på sina bekanta som tydligen definierar sig som vänster. Det Fromm ville beskriva var att kapitalismen strömlinjeformar människor på ett sätt som går under namnet alienation.

SOM ALIENERAD förlorar vi vetskapen om vad som ligger i människans möjlighet och accepterar istället det samhälle vi lever under som nödvändighet. Men när Ohlsson med förakt beskriver dem som kallar sig vänster fångar han det faktum att denna alienation så gott som aldrig är fullständig. Där Ohlsson ser hycklande konsumister med jesuskomplex dvs. en

Bengt Ohlsson

Erich Fromm

vänster som inte späker sig själv utan som unnar sig flera lagade mål mat om dagen men ändå har fräckheten att hävda att solidaritet med andra ligger dem varmare om hjärtat än bilen i garaget så är det ett motstånd mot alienationen han egentligen har framför sig.

I SVERIGE FINNS en djupgående folklig radikalitet som är resultatet av att arbetarrörelsen i årtionden förde en aktiv ideologisk kamp. Det var när man lämnade walk over på den planhalvan som borgarna kunde förändra det ideologiska landskapet men de har lyckats betydligt sämre här än på många andra ställen. Jämlikhet och solidaritet är fortfarande honnörsord, oavsett vilka nyliberala tankeexperiment som Timbro och de andra fantasifulla och penningstinna tankesmedjorna totar ihop. Nej, de flesta av oss har inte genomtänkta argument i samtliga sakfrågor som vi ställs inför. Mycket av det politiska livet sköts från magen och inte från hjärnan.

Där Ohlsson ser hycklande konsumister med jesuskomplex dvs. en vänster som inte späker sig själv utan som unnar sig flera lagade mål mat om dagen men ändå har fräckheten att hävda att solidaritet med andra ligger dem varmare om hjärtat än bilen i garaget så är det ett motstånd mot alienationen han egentligen har framför sig

NÄR OHLSSON FRÅGAR oss alla ”Hur många av dina ställningstaganden i olika komplicerade frågor, säg Palestinakonflikten, grundar sig på ett öppet och förutsättningslöst sökande efter kunskap, och hur mycket grundar sig på vad ”Lars Norén” tycker?” så är svaret snarare ett ”varken eller”. Men det är inte en desperat önskan att tillhöra ”kulturvänstern” som är boven i dramat. Det är det enkla faktumet att kapitalismens krav på välanpassade konsumenter och att trots ständiga produktionsökningar så måste vi fortfarande slita i vårt anletes svett för att fullgöra våra plikter som producenter som förhindrar ett aktivt politiskt deltagande av det stora flertalet. Paradoxalt nog så är det samma mekanismer som skapar Tea party-rörelsen i USA. Skillnaden är att i Sverige har det funnits en ideologisk motkraft. Människor söker svar till varför deras situation är som den är och varför världen ser ut som den gör. Få har tid och ork att gå på djupet i de många sakfrågor vi konfronteras med.

DÄRFÖR ÄR DET BARA att tacka och ta emot för att det finns kulturutövare som har mage att inte gå i kapitalets ledband och som bryter igenom alienationen och konformismens tvångströjor. Det är snarast för lite av den varan nuförtiden. Och ännu mindre blir det om den borgliga slakten på våra bibliotek blir verklighet. Men en sådan fråga upprör inte författaren Ohlsson. ■

• **Martin Kehlmeier**

KAPITALISTISK REALISM

MARXISTISKA UTLÄGGNINGAR om estetik och konst har en lång historia. I praktverket *Om den västerländska marxismen* menar den brittiska historikern Perry Anderson att flertalet av 1900-talets stora marxister fördjupade sig i estetiska frågor på grund av de många politiska bakslag som drabbade vänstern under efterkrigstiden. Estetiken blev en ofarlig planhalva där intellektets fulla kraft kunde mobiliseras.

DEN SOM LÄSER Mark Fishers *Kapitalistisk realism* känner glädjande nog inte igen Andersons beskrivning. Fishers bok pulserar av ilska och han vet vart han ska rikta sin ilska. Det är det brittiska politiska etablissemanget som Fisher siktar in sig på. Men han gör det via en analys av det kulturella tillståndet som gett namn åt boken.

MEN VAD ÄR DÅ kapitalistisk realism? Svaret hämtar Fisher i ett uttalande som brukar tillskrivas den amerikanske marxisten Fredric Jameson, ”Det är lättare att föreställa sig jordens undergång än kapitalismens slut”. Det är naturligtvis inte svårt att instämma att en sådan apati tycks vara tämligen utspridd i vissa delar av världen. Det fundamentala misslyckandet att formulera en möjlig miljöpolitik trots

hotet om en global uppvärmning med katastrofala följder för livet på jorden hänger tungt över oss alla. Men Fisher är mer intresserad av de kulturella uttrycken som en kapitalistisk realism ger upphov till. Avantgardets upplösning i kommersiell sterilitet, den allenarådande PR-branschen och utbildningssystemets bedrägliga avpolitisering är återkommande teman i den korta boken.

KAPITALISTISK REALISM kan sägas vara boken som är vad Slavoj Zizek försökt skriva på senare år, men varit alltför politisk abstrakt för att lyckas med. Vi kan bara buga och bocka för att Tankekraft hade sinnesnärvaro att översätta och ge ut detta lilla giftpiller i vår kulturella samtid. ■

Tankekraft Förlag 2011

Martin Kehlmeier

BÖCKER

Slutstation rättspsyk
av Sofia Åkerman och Thérèse Eriksson
(Natur och kultur)

Tar en närmare titt på de spillror av psykiatrin som borgarna lämnar efter sig.

It Started in Wisconsin
av Paul Buhle och Mari Jo Buhle (red.)
(Verso)

Reportagebok som berättar om den största arbetarmobiliseringen i USA på årtionden.

The Adventure of French Philosophy
av Alain Badiou
(Verso)

Den hyllade franska filosofen tar efterkrigstidens franska tänkande i nacken och skakar om.

TIDSKRIFTER

I senaste numret av **International Socialism Journal** finns en del obligatorisk aktivistläsning; Först ut är Alex Callinicos om krisens fortsättning. Matnyttig är även diskussionen om innebörden av den brittiska storstrejken i november samt artikeln om Libyen efter Khadaffis fall.
http://www.isj.org.uk/

Senaste numret av tidskriften **Filter** bjuder på ett bra gräv om svenska guldletare i Kongo. Kung Leopolds ande svävar numera även över svenska aktiesparare.

New Left Review bjuder på en hel del läsvärt. Mike Davies anar oråd för den Arabiska våren, Robin Blackburn analyserar den ekonomiska krisen och Ai Xiaoming berättar om radikal film i Kina.

NÄTET

En spännande intervju med den egyptiske revolutionären **Hossam El-Hamalawy** kan läsas på organisationen New Socialists hemsida. Bland annat diskuteras upproret i november mot militären på Tahrir-torget.
http://bit.ly/vdHRWo

Aktivisten och journalisten **Per Björklund** ger tydliga och viktiga analyser om vad som händer i revolutionens Egypten. Ett måste!
http://kairotillvarlden.blogspot.com/

HISTORIA UNDERIFRÅN

VAD ÄR EGENTLIGEN EN STREJK, och varför är strejker någonting som finns i kapitalistiska samhällen? I alla klassamhällen har det vid vissa historiska tidpunkter funnits tillfällen då de exploaterade massorna vägrat arbeta för sina herrar. Genom historien har det oftast tagit formen av bonde- eller slavuppror. Den dominerande relationen i kapitalistiska samhällen är dock uppdelningen mellan ägare och egendomslösa. Den överväldigande majoriteten av folket äger inga produktionsmedel och tvingas därmed sälja sin arbetskraft för att överleva. Men trots att kapitalisten äger produktionsmedlen är hon beroende av de egendomslösas, proletariatets, arbetskraft. Därmed har proletariatet en kollektiv makt. Ifall proletariatet som kollektiv drar undan sin arbetskraft från arbetsmarknaden, stannar den samhälleliga produktionen. Stopp i produktionen uppnås först när proletärerna som kollektiv agerar, eftersom proletären saknar makt som individ: hon är oftast mer eller mindre utbytbar. Strejkvapnet är därför proletariatets viktigaste maktmedel i kampen för högre löner och bättre arbetsvillkor. Strejkvapnet fungerar dock bara om den stora majoriteten deltar i strejken och om man lyckas hålla strejkbrytare borta från arbetsplatserna.

"En strejk lägger den underliggande klassmotsättningen i öppen dager, inte minst för de strejkande arbetarna själva."

I VARDAGEN ÄR klassmotsättningen dold i det kapitalistiska samhället, genom att utbytet av varor (inklusive arbetskraft) framställs som neutralt på marknaden, ger det en vardagsförståelse av samhället som harmoniskt och konfliktlöst. En strejk lägger dock den underliggande klassmotsättningen i öppen dager, inte minst för de strejkande arbetarna själva. Som socialisten Rosa Luxemburg skrev finns det ingenting som utmanar det rådande systemet lika mycket som en storstrejk. Oavsett vad de ursprungliga orsakerna bakom en större strejk är, blir den snabbt någonting som involverar det omgivande samhället och som därmed sätter politiska frågor på dagordningen. Både arbetsköpare och strejkande proletärer försöker vinna de människor som tvekar till sin sak. Arbetsgivarna försöker dessutom använda sin klassmakt genom att få staten att slå ned på de strejkande arbetarna. Historien visar att storstrejkers utfall är avgörande för den fortsatta klasskampen, framgångsrika strejker kan ge arbetarna självförtroende för fortsatt kamp, medan nederlag ofta kan leda till defaitism, uppgivenhet och försvagade fackföreningar.

BAKGRUNDEN till storstrejken 1909 var att en internationell lågkonjunktur i världsekonomin under 1900-talets början avlöste 1890-talets högkonjunktur. Fallande profiter tvingade arbetsköparna att försöka öka utsugningen genom att sänka arbetarnas löner. Då fackföreningsrörelsen vägrade svarade arbetsköparna med lockout. Fackföreningarna svarade då med en nationell storstrejk som fick med sig 300 000 av 500 000 arbetare inom tillverkningsindustrin och transport. Strejken höll sig till renodlat ekonomiska krav och var hårt kontrollerad av fackföreningsbyråkratin, vilken eftersträvade lugn och ordning istället för att försöka involvera eller konfrontera de icke strejkande proletärerna. Genom att stora grupper proletärer inte var involverade i strejken lyckades arbetsgivarsidan i sin lockout av de strejkande. Efter lite mer än en månads strejk gav fackföreningarna upp och beordrade arbetarna att återgå till arbetet. Resultatet av strejken blev en katastrof för fackföreningsrörelsen som tappade närmare hälften av sina medlemmar. I viss mån kan man säga att nederlaget i storstrejken 1909 öppnade för en konservativ reaktion 1914. Detta nederlag inledde även maktförlusten för den dåvarande liberala regeringen i kampen mot den personliga kungamakten. Det var först när världskriget började som borgerligheten försattes i en legitimitetskris, vilket gav ett förnyat handlingsutrymme för arbetarrörelsens kamp. Detta möjliggjorde för vänstern och fackföreningarna att återta det politiska initiativet och man vann bland annat en avgörande kamp i att tvinga borgerligheten att acceptera lika och allmän rösträtt för kvinnor och män. Framgångarna 1917-1918 öppnade dörren för klasskampens 1920-tal som präglades av många strejker och konflikter på arbetsmarknaden. Den makt som arbetarklassen demonstrerade för kapitalistklassen och sig själv, bland annat genom att göra frekvent och strategiskt bruk av strejkvapnet under 1920-talet, skapade förutsättningarna för SAP:s valseger 1932 och i förlängningen byggandet av välfärdsstaten.

MEN INGEN KAN EFTER 2011 se storstrejken som endast ett historiskt fenomen: tretton generalstrejker i Grekland och den största strejken i Storbritannien sedan generalstrejken 1926. Då som nu är det en strid som involverar statens förlängda arm, media och en facklig byråkrati som vill begränsa och kontrollera strejker. Även idag tvingar varje storstrejk upp centrala politiska frågor på dagordningen; om makt, demokrati och om vem som ska betala för krisen. ■

Mattias Börjesson